

Tredje afsnit (Åndsforskning og materieforskning) – kapitel 2 (Sansningen fra oven og sansningen fra neden) – lektion 69

Følelseslivets mekanisme

40.

Et helt kapitel for sig er den betydning og forbindelse, der består mellem stof- og livssidens vekselvirkning på den ene side og Jegets følelsesliv på den anden side.

Vi har tidligere fået oplyst, at følelseslivet objektivt beror på særlige tyngde-følelæsspændinger i den sjælelige strukturs følelseslegeme, hvilke spændinger Jeget subjektivt oplever som forskellige stemninger. Og vi har ligeledes erfaret, at disse spændinger fremkommer som følge af de impulser, Jeget gennem sit følelseslegeme modtager fra omverdenen, og som beror på fuldbyrdelse af metoden for sansning fra neden.

Det skal nu oplyses, at denne redegørelse i ret betydelig grad betegner en forenkling af de faktiske forhold, en forenkling, som indtil videre har været nødvendig, men som det nu er tidspunktet at supplere med en række vigtige tilføjelser. Forholdet er nemlig, at de omtalte spændinger og dermed følelseslivets forskellige stemninger i virkeligheden for en meget stor dels vedkommende beror på en særdeles indviklet mekanisme, i hvilken metoderne for sansning fra neden og fra oven danner hovedhjørnestenen. Forinden vi går nærmere ind på dette, vil det dog være nødvendigt at foretage en inddeling af følelseslivet i to hovedområder: 1) det lavere følelsesliv, og 2) det højere følelsesliv, idet det nemlig specielt er det sidstnævnte, der hviler på den foran antydede komplicerede mekanisme.

41.

Ved det lavere følelsesliv forstås de stemninger, der beror på behags- eller ubehagsmomenter oplevet direkte gennem metoden for sansning fra neden, først og fremmest gennem følesansen.

Og ved det højere følelsesliv forstås de stemninger, der beror på behags- eller ubehagsmomenter oplevet på grundlag af specielt metoden for sansning fra oven.

Begges forudsætning er en foreliggende behov-situation eller behov-status, hvis dybeste styrende faktor er tiltrækning mod behag kombineret med relevant frastødning fra ubehag.

42.

For det lavere følelseslivs vedkommende gælder en relativt simpel mekanisme, der imidlertid optræder som centralt element i den langt mere komplicerede mekanisme, som bærer det højere følelsesliv. Vi skal derfor straks gå over til at beskæftige os med denne sidstnævnte mekanisme og ved passende lejlighed udpege det element, der bærer det lavere følelsesliv.

Omtalte mekanisme bygger altså på et samspil mellem metoderne for sansning fra oven og fra neden, hvor det imidlertid er metoden for sansning fra oven, der giver udslaget og således medfører, at der overhovedet forekommer et højere følelsesliv. Vi skal imidlertid indlede med at se på den rolle, metoden for sansning fra neden spiller, idet denne trods alt varetager første fase i det samspil mellem sansemetoderne, hvoraf netop det højere følelsesliv er resultatet.

Denne rolle består først og fremmest i at frembringe de svingningstilstande i den sjælelige strukturs følelseslegeme, som Jeget gennem dette legemes vekselvirkning med sanseregistret (via instinkt-og hukommelseslegemet) subjektivt fortolker som visse fænomenologiske data, altså som visse former, farver, lyde o.lign. At fuldbyrde dette er i første række den opgave, det påhviler metoden for sansning fra neden at løse.

Herefter kommer metoden for sansning fra oven ind i billedet som rollehavende. -Gennem denne erkender Jeget fornuftmæssigt den åndelige betydning af stofsidens fænomenologiske træk og data, hvilket som allerede omtalt i dybeste forstand vil sige, at det erkender disse træks relation til dets samlede behovssituation -altså hvilken rolle de pågældende stofsidedata formår at spille i forhold til de eksisterende behov, ønsker og begær. Det fremkomne resultat vil i større eller mindre udstrækning enten være i denne behovssituations favør eller disfavør. Det kan enten udpræget være i dens favør eller udpræget i dens disfavør, lige som det kan ligge et sted midt imellem. Og alt efter til hvilken af siderne, udfaldet tenderer, bliver der tale om en mere eller mindre udpræget oplevelse af henholdsvis behag eller ubehag. Tydes fænomenerne således at være i behovssituationens udprægede favør, registreres situationen som udpræget behagelig, mens det omvendte er tilfældet, hvis tydingen fører til det modsatte resultat. Og er ingen af delene tilfældet, fordi de pågældende data er uden relation til den foreliggende behovssituation, registreres en større eller mindre ligegyldighed over for de pågældende data.

Idet vi nu ser bort fra denne sidste mulighed, skal vi i det følgende betragte det videre forløb af den proces, vi her er ved at undersøge. Dette forløb har form af, at den manifesterende side af tyngde-og følelseslegemet aktiveres på en måde, der står i forhold til den situation, der er blevet erkendt på grundlag af metoden for sansning fra oven. Der udløses med andre ord en reaktion. Denne fører i praksis til en vis mobilisering af tyngde-og følelsesenergi i den samlede sjælelige struktur. En mobilisering, der gennem følelseslegemets sansemæssige anlæg registreres som nærmere bestemt spændingstilstand. Og denne fortolkes umiddelbart af Jeget som en tilsvarende nærmere bestemt stemning henhørende under følelseslivet. Nævnte stemning erkendes imidlertid ikke på grundlag af metoden for sansning fra oven, men derimod i kraft af metoden for sansning fra neden. Dette fremgår bl.a. af, at den af Jeget opleves direkte gennem følelseslegemet, nemlig som en subjektiv fortolkning af en særlig tyngdefølelæsspændingstilstand i den samlede sjælelige struktur og dermed også i følelseslegemet. Skulle den pågældende stemning kunne siges at være oplevet på grundlag af metoden for sansning fra oven, måtte den, som det nu vil vides, være blevet oplevet gennem enten instinktlegemets, intelligenslegemets, intuitionslegemets eller hukommelseslegemets sansemæssige virksomhed. Dette er imidlertid ikke tilfældet. Disse fire legemer virker i forbindelse med følelseslivet kun som det mellemlid, der sætter Jeget i stand til med relation til den foreliggende behovssituation at forstå den åndelige konsekvens af de fænomenologiske træk, der på grundlag af metoden for sansning fra neden bringes til at optræde i livsoplevelsens stofsider. Og det indses sikkert uden vanskelighed, at disse træk uden dette mellemlids bistand aldrig nogen sinde ville kunne få betydning for Jegets følelsesliv; de ville aldrig kunne hæve sig op over dette blot at have betydning for Jeget som slet og ret fænomenologiske data, hvilket igen er ensbetydende med, at der i tilknytning til det levende væsen i så fald kun kunne blive tale om forekomsten af et lavere følelsesliv. Altså et følelsesliv baseret på umiddelbar oplevelse af behag og ubehag formidlet gennem metoden for sansning fra neden -her især følesansen.

At også de rent fænomenologiske elementer i livsoplevelsen kan få tilknytning til følelseslivet beror, som det vil forstås, helt og fuldt på Jegets evne til at præstere intellektuel virksomhed -altså sansning fra oven -idet der som sagt herigennem tilvejebringes relation mellem de optrædende fænomenologiske elementer og Jegets samlede behovssituation. Det vil i denne forbindelse kunne

være af værdi at hæfte sig ved de fleste dyrs følelsesmæssige uberørthed af en lang række rent fænomenologisk betonedede sansedata -især sådanne, som skyldes synssansen. Når man iagttager eksempler herpå -f.eks. at en hund ikke reagerer væsentligt på synet af sin herre så længe der ikke samtidig foreligger lugt-eller høredata hidrørende fra denne -slår det én, at dyret i forholdet til disse specielle sansedata enten slet ikke eller kun i begrænset omfang er i stand til at anvende metoden for sansning fra oven, idet dyret jo ikke på nogen måde er i stand til at lægge bånd på sit følelsesliv og således forstille sig.

Man kan nu rejse det spørgsmål, om den stemning, der bliver til som resultat af Jegets reaktion på de situationer, det erkender gennem metoden for sansning fra oven, hører til livsoplevelsens stofs side eller livsside? -Svaret er naturligvis, at den hører til livsoplevelsens stofs side. Den har ganske vist ikke fænomenologisk karakter, men for det første har den i lighed med fænomenerne et objektivt grundlag, nemlig i form af en særlig tyngde-følelæsspændingstilstand i den sjælelige struktur. Og for det andet sanser Jeget den, som netop beskrevet, ved hjælp af den sjælelige strukturs følelseslegeme, der som bekendt indgår i apparaturet for sansning fra neden. Nævnte stemning er med andre ord et produkt af metoden for sansning fra neden og må følgelig tilhøre livsoplevelsens stofs side, der jo netop beror på denne sansemetode. Den udgør stofsides emotionelle aspekt og dermed et aspekt, der tjener som supplement til det aspekt, fænomenerne repræsenterer. Og forskellen på disse to aspekter er altså rent objektivt, at det emotionelle aspekt beror på herskende spændingstilstande mens det fænomenelle aspekt beror på forekommende svingningstilstande, lige som stemningerne i modsætning til fænomenerne beror på en forudgående reaktion på behag og ubehag fra Jegets side.

Som det imidlertid er tilfældet med stofsides fænomenologiske aspekt, således kan (selv om det ikke behøver at være tilfældet) også det hermed afdækkede emotionelle aspekt gøres til genstand for sansning fra oven. Det kan bl.a. tilknyttes begreber, gøres til genstand for intelligensmæssig analyse og refleksion, ja i det hele taget gøres til genstand for intellektuel bearbejdning. Det er således herpå evnen til at forstille og undertrykke følelseslivet beror, lige som også evnen til at agere følelser afhænger heraf; denne evne er jo ikke mindst af betydning for skuespillere.

43.

Det kommer hermed til syne, at følelseslivet for et meget stort områdes vedkommende er afhængigt af en overordentlig kompliceret mekanismes virksomhed, nemlig hvad angår det område, der beror på Jegets intellektuelle fortolkning af rent fænomenologiske datas relation til den herskende behovsituation. Det er dette område, Martinus udtrykker som det højere følelsesliv.

Ved nærmere eftersyn viser det sig, at den bærende mekanisme i dette område i sin komplette udstrækning virker gennem fem enkeltprocesser, i det følgende kaldet "takter".

Af disse fem enkeltprocesser er første takt repræsenteret ved et tilfælde af sansning fra neden, anden takt ved sansning fra oven, tredje takt ved en manifesterende reaktion fra tyngde-og følelseslegemets side, fjerde takt ved et nyt tilfælde af sansning fra neden og endelig femte og sidste takt ved sansning fra oven. Det kan dog også lade sig gøre at påvise, hvorledes en fortsættelse i form af nye enkeltprocesser er mulig, men hvor disse imidlertid blot udgør gentagelser af de forudgående takter.

Beskriver man i koncentreret form denne proces i dens helhed fremkommer følgende billede. Første takt: sansning fra neden med fænomenologiske sansedata til følge.

Anden takt: sansning fra oven, hvorigennem de fænomenologiske datas relation til den samlede behovsituation erkendes.

Tredje takt: reaktion med mobilisering af en til denne erkendelse svarende bestemt kombination af tyngde-og følelsesenergi til følge.

Fjerde takt: sansning fra neden direkte gennem følelseslegemet, hvorved Jeget fornemmer det opståede tyngde-følelsesspændingsforhold som en særlig stemning henhørende under følelseslivets klimaer (se eventuelt lektion 12).

Femte takt: sansning fra oven, hvorigennem stemningens karakter og begrebsmæssige natur m.v. eventuelt udledes; ligeledes vurdering af stemningens relation til den foreliggende behovssituation herunder vurdering af det formålstjenlige i enten at bære den pågældende stemning til skue eller som en modsætning hertil: undertrykke den.

Det fremgår heraf, at det højere følelsesliv med hensyn til sin virkeliggørelse beror på en kompliceret mekanisme, hvis elementer tydeligt består i et samspil mellem metoden for sansning fra neden og metoden for sansning fra oven, og som dertil omfatter en manifesterende virksomhed fra tyngde-og følelseslegemets side.

44.

Nærværende beskrivelse af følelseslivets mekanisme skal vi afslutte med nogle bemærkninger til den femfoldige proces, der netop er blevet omtalt, og igennem hvilken det højere følelsesliv realiseres.

For det første ses det, at det moment, der i egentligste forstand repræsenterer følelseslivet, fremkommer som resultat af processens fjerde takt, nemlig en nærmere bestemt stemning (glæde, sorg, skuffelse, angst, ophidselse, vrede m.m.). Og netop dette turde tale for det berettigede i at omtale det højere følelsesliv som et produkt af en kompliceret proces.

Dernæst skal det påvises, hvorledes den fem-foldige proces kan bringes til at fortsætte over endnu flere takter, men hvor disse øvrige dog blot betegner gentagelser af de tre sidste, der derved træder ind i en slags kredsløb. -Gennem de refleksioner, der hører til femte takt, kan nye aspekter af den foreliggende situation komme til at optræde i sammenhængen og på en måde, der i sig selv fornemmes som behag eller ubehag. Derved er der grundlag for nye tyngde-følelsesreaktioner og således grundlag for ny udløsning af tredje takt. Denne efterfølges uvægerligt af fjerde og måske også femte takt, der igen foranlediger et tilfælde af tredje takt og således fremdeles i lang tid. Et grelt eksempel herpå er melankolikeren, der gennem en sådan mørk spiral bringer sig selv ind i en mere og mere pessimistisk tilstand. Men naturligvis er også en stik modsat tendens mulig -ja, praktisk taget alle tænkelige tendenser er mulige.

Og så skal vi ikke forsømme lejligheden til, som foran lovet, at lokalisere den mekanisme, der specielt repræsenterer og bærer det lavere følelsesliv.

Denne kommer i betragtning dér, hvor behags- eller ubehagsmomenter direkte opleves gennem metoden for sansning fra neden (tommelfingeren kommer f.eks. i klemme mellem hammeren og væggen). Her er en supplerende indsats af metoden for sansning fra oven overflødig. Behaget eller ubehaget erkendes direkte. Imidlertid fører denne erkendelse uvægerligt en til situationen svarende tyngde-følelsesreaktion med sig, altså det der svarer til den før omtalte tredje takt. Denne giver igen anledning til fjerde takt, hvorigennem den af reaktionen foranledigede spændingssituation gennem følelseslegemet registreres som en speciel stemning. Og naturligvis kan femte takt eventuelt kobles på med en deraf følgende kredsløbsfunktion -jævnfør det netop beskrevne -til følge. Lad os tage et simpelt eksempel på det lavere følelseslivs mekanisme.

En person klapper sin hund, hvilket den registrerer som behag. Den reagerer med at udløse en bestemt kombination af tyngde-og følelsesenergi og tilkendegiver på grundlag af den resulterende spændingssituation stemningen "glæde" (logrer med halen, bjæffer, springer op m.m.).

De allersidste linier med relation til dette emne skal vi bruge til at præsentere et morsomt eksempel på det højere følelseslivs mekanisme -contra det lavere følelseslivs mekanisme. Det drejer sig om et hændelsesforløb, der fremgår af følgende replikskifte mellem dommeren og anklagede i en retssal.

Dommeren: Hvorfor slog De den mand så brutalt til jorden?

Anklagede : Han ska' ikke ustraffet komme å sie ukvemsord te maj!

Dommeren: Hvad sagde han da til Dem?

Anklagede : Han kaldte maj en kæpæsitet! !!!

Ak ja, de fremmedord, de kan være farlige, når ikke metoden for sansning fra oven hos modtagerparten kan hamle op med dem. -Imidlertid forstår læseren sikkert, at anklagede under det referede optrin har været et bytte for det højere følelseslivs mekanisme, mens ofret for fejltagelsen har fået lejlighed til at opleve et eksempel på det lavere følelseslivs mekanisme.

Og herefter skal vi gå over til at beskæftige os med et helt andet tema.

Tredje afsnit (Åndsforskning og materieforskning) – kapitel 3 (På langs og på tværs af materien) – lektion 69

45.

Vi husker sikkert, at nærværende fjerde hovedafsnit bærer overskriften “åndsforskning og materieforskning”, og også, at det er helliget beskrivelsen af en række vigtige erkendelsesteoretiske træk af Martinus verdensbillede -altså en række træk vedrørende det levende væsens principielle stilling som et erkendende Noget i tilværelsen.

Det foreløbige resultat af vore bestræbelser foreligger indtil nu hovedsagelig i form af den klarhed, der er tilvejebragt med hensyn til en række fundamentale erkendelsesteoretiske begreber, således først og fremmest begreberne “den ydre og den indre verden”, “den fysiske og den åndelige verden”, “livsoplevelsens stofsiden og livssiden” samt “sansningen fra oven og fra neden”. Og dertil har vi på grundlag af denne begrebsafklaring fået et væsentlig dybere indblik i det levende væsens følelsesliv, end der hidtil har været tale om.

46.

Tilbage er der inden for rammerne af dette kursus nu blot at redegøre for et sidste begrebssæt, nemlig begreberne på langs og på tværs ad materien.

Med disse to begreber ønsker Martinus at udtrykke to principielt forskellige måder at udforske tilværelsen på. Begge bygger på kombineret anvendelse af sansning fra oven og fra neden, men supplerer hinanden på en sådan måde, at de, i det øjeblik de i fællesskab gøres til genstand for systematisk anvendelse, åbner adgang til en udtømmende udforskning af tilværelsen.

Det står i denne forbindelse klart, at al forskning, uanset hvilke retningslinier den følger, er henvist til at foregå indenfor rammerne af den subjektive livsoplevelse, fordi denne ifølge sagens natur omfatter alt, hvad et levende væsen ér og kan blive bevidst i -således også givne objekter for udforskning. Ganske vist ser det ud til, at f.eks. den fysiske verdens objekter er noget uden for livsoplevelsen, men vi er jo for længe blevet fortrolige med det illusoriske heri. Vi forstår, at de fysiske objekter i deres egenskab af emner, vi har kendskab til, er bevidsthedsfænomener produceret gennem metoden for sansning fra neden, hvilket igen vil sige faktorer henhørende under livsoplevelsen. Men vi er naturligvis samtidig fortrolige med, at de pågældende bevidsthedsfænomener har en vis objektiv baggrund i form af givne fysiske energi-kombinationer, der ikke henhører under livsoplevelsen. Men netop som sådanne er disse energikombinationer også ukendte for os, hvorimod det kendte er de bevidsthedsfænomener, som de med støtte i metoden for sansning fra neden giver anledning til; og det er som sagt disse

bevidsthedsfænomener, forskningen direkte beskæftiger sig med, medens den i konsekvens heraf kun indirekte berører de tilgrundliggende fysiske energikombinationer. -Men naturligvis må det indrømmes, at der på grundlag af systematiserede forsøgsrækker kan vindes en endog meget dybtgående indsigt i de egenskaber, der knytter sig til nævnte energikombinationer.

47.

Idet vi erkender, at al forskning er henvist til at foregå inden for rammerne af vor egen livsoplevelse, der omfatter alt, hvad vi kender af tilværelsen, forstår vi også, at der i forbindelse med tilværelsens udforskning må kunne blive tale om to principielt forskellige forskningsmetoder, nemlig én for hver af livsoplevelsens to sider: stofsiden og livssiden. Da imidlertid livssiden kun indirekte er tilgængelig for

sansning, nemlig gennem intellektuel indstilling på den umiddelbart anskuelige stofside, ses det, at de nævnte to forskningsmetoder under alle omstændigheder må være koncentreret på livsoplevelsens stofside og dermed i princippet på materien. Og det er netop denne omstændighed, der for Martinus vedkommende fører til skabelsen af begreberne "på langs og på tværs ad materien". Således udtrykker det første begreb den udforskning af materien, der i virkeligheden sker med henblik på ransagelse af livsoplevelsens livside, mens den anden udtrykker den udforskning af materien, der skyldes interesse for livsoplevelsens stofside -altså i virkeligheden sker af interesse for materien i sig selv.

På dette grundlag forstås det sikkert umiddelbart, at begge forskningsmetoder må bygge på kombineret anvendelse af sansning fra oven og fra neden, men således at forskningen på langs ad materien primært bygger på sansning fra oven og sekundært på sansning fra neden, mens det omvendte gælder for forskningen på tværs ad materien. Og ligeledes forstås det utvivlsomt, at forskningen på langs ad materien må gøre krav på betegnelsen åndsforskning, mens forskningen på tværs ad materien gør sig fortjent til prædikatet materieforskning. -Vi skal i det følgende se lidt nærmere på disse to forskningsarter samt de retningslinier, de hver for sig følger.

Materieforskningen eller materien på tværs

48.

Den første forskningsmetode, vi skal interessere os for, er materieforskningen og dermed den forskning, der bevæger sig på tværs ad materien. Som den mest elementære og nærliggende er denne nemlig allerede vidt udbredt og langt fremskreden inden for den menneskelige kultur, hvilket ikke i nær så høj grad er tilfældet for den anden forskningsmetodes vedkommende. I sin mest konsekvente og professionelle form kendes materieforskningen nemlig som naturvidenskaben.

49.

Lad os først høre, hvad Martinus forstår ved forskning på tværs ad materien. -Herved forstås slet og ret materieforskning praktiseret som undersøgelse af livsoplevelsens stofside og med hovedvægten lagt på stofsideelementernes kvantitative relationer.

Typisk for forskningen på tværs ad materien er altså en dybtgående interesse i at undersøge og kortlægge materiens kvantitative relationer. I kontakt hermed ytrer denne forskning sig også primært som en beskrivende videnskab og sekundært som en forklarende videnskab. Men hvorfor betegner Martinus den egentlig som forskningen på tværs ad materien?

Det skyldes, at den som noget helt uundgåeligt leder til opdagelsen af tilværelsens stofenhedsprincip. Gennem sådanne videnskaber som fysik, kemi, biologi og astronomi erkendes det, at materien har en kvantiseret struktur i den forstand, at den er opbygget af stofenheder, og ydermere stofenheder, der er organiseret efter princippet: stofenheder inden i stofenheder.

Som bekendt ytrer dette stofenhedsprincip sig som materiens og de materielle legemers opbygning af elementarpartikler, atomer og molekyler; som den organiske verdens opbygning af bl.a. celler, organer, organsystemer og organismer, og som den makrokosmiske verdens opbygning af bl.a. planeter, solsystemer og mælkevejsystemer.

50.

Typisk for menneskets almengældende indtryk af stofenhedsprincippet er som tidligere omtalt, at det virker inden for et begrænset område, nemlig et område der strækker sig fra elementarpartiklernes verden i mikrokosmos over organismernes verden i mellemkosmos til mælkevejsystemernes verden i

makrokosmos. Inden for disse to ydergrænser optræder til gengæld en praktisk taget uendelig rigdom af forskellige kategorier, hver især repræsenteret ved en mangfoldighed af eksemplarer, således at materioceanet billedligt kan udtrykkes som et bælte med en vis bredde -markeret af grænserne i mikrokosmos og makrokosmos -men med en praktisk taget uendelig længde, udtrykt ved summen af stofenheder i det tilgængelige mikro-, mellem-og makrokosmos. Og det er i denne billedlige opfattelse af materioceanet som et bælte med begrænset bredde men uendelig længde, at Martinus med henblik på forskningen føler sig tilskyndet til at operere med udtrykket: på tværs ad materien. Herved forstår han nemlig en indstilling på materioceanets stofenheder, der fører forskeren tværs henover materiebæltet, altså fra mikrokosmos over mellemkosmos til makrokosmos.

51.

Naturligvis har forskningen ikke målbevidst tilstræbt denne tendens, hvorimod den må betragtes som en naturlig følge af materieforskerens trang til at forstå og beskrive verden i sammenhæng; for netop denne fører som noget uundgåeligt til føling med tilværelsens stofenhedsprincip og dermed også til berøring med de to ydergrænser i henholdsvis mikrokosmos og makrokosmos, der tilsyneladende gælder for dette princip.

Når vi siger "tilsyneladende", skyldes det, at de pågældende grænser naturligvis ikke gælder i virkeligheden, men blot er virkninger af de retningslinier, efter hvilke materieforskningen drives. -Vi skal se lidt nærmere på disse retningslinier.

52.

Som allerede nævnt bygger materieforskningen og dermed forskningen på tværs ad materien på kombineret anvendelse af sansning fra oven og fra neden, men således at sansningen fra neden spiller den primære rolle. Og det er netop denne omstændighed, der fører til fremkomsten af de førnævnte grænser. Som vi nemlig ved, former sansningen fra neden sig i praksis som vekselvirkning mellem et sæt perifere sanseorganer på den ene side og den omgivende fremmed-energi på den anden side, dvs. som ekstern observation. Og netop de perifere sanseorganers deltagelse i processen medfører, at observationerne har en begrænset rækkevidde, nemlig i henhold til de forskellige sanseorganers særlige kapacitet eller ydedygtighed. Dette medfører igen forestillingen om eksistensen af faktiske grænser, der gælder for det fysiske univers, hvor disse grænser dog er blevet udvidet den ene gang efter den anden, således at man undertiden kan have svært ved at forstå, at nogen for alvor tror på virkeligheden af de grænser, der i dag gælder.

53.

Denne udvidelse af materiebæltets grænser skyldes skabelsen af en lang række observationsinstrumenter, med hvilke man kan forlænge de naturlige sanseorganers rækkevidde og således øge deres sansemæssige kapacitet. Som almindelige eksempler herpå kan nævnes mikroskop, elektronmikroskop og feltelektronmikroskop, der medvirker til en udvidelse af grænserne i mikrokosmos, samt kikkert, spejlteleskop og radioteleskop, der har bidraget til en udvidelse af grænserne i makrokosmos.

Det er naturligvis nærliggende at tænke sig skabelsen af endnu stærkere observationsinstrumenter, med hvilke man kan udvide materiebæltets grænser endnu mere, end det hidtil har kunnet lade sig gøre -ja, måske ligefrem vilkårligt langt; dog naturligvis forudsat at der findes noget hinsides de nugældende grænser. Det skal imidlertid nævnes, at Martinus trods sin forståelse af de nævnte grænsers illusoriske natur stiller sig afvisende herover for, idet han hævder, at livet ved sin kosmiske indretning sætter en bestemt og uovervindelig skranke for menneskets fremtrængen ad den kvantitative dimension, dvs. den dimension, stof-og livsenhedsprincippet udtrykker. Denne grænse er måske ikke fuldt ud nået endnu, men eksisterer under alle omstændigheder -ikke som en faktisk

grænse ganske vist, men som en grænse, der gælder for fysisk observation. Og ér denne grænse endnu ikke blevet nået, så befinder mennesket sig i hvert fald ikke langt fra den, hævder Martinus og tilføjer: "det er nemlig ikke meningen, at mennesket i al evighed skal fortsætte med udelukkende at studere materie; det må også på et tidspunkt komme i gang med at studere ånd". -Og at dette tidspunkt med sikkerhed vil indtræde, sørger bl.a. de her omtalte observationsgrænser for. Det er for øvrigt i denne forbindelse interessant at se, at der inden for naturvidenskaben begynder at vise sig bekræftende tegn herpå. For de makrokosmiske observationers vedkommende begynder således lyshastigheden at vise sig som en afgørende barriere, mens for de mikrokosmiske observationers vedkommende en tilsvarende afgørende barriere begynder at optræde i form af et komplementært samspil mellem observatør og objekt, nemlig på den måde, at objekterne -des mindre de er -i voksende grad forstyrres af de midler, der i form af betragtelige energikvanter skal sikre kommunikationen mellem observatør og objekt. Vi behøver blot at tænke på den ejendommelighed, at den fortsatte udforskning af elementarpartiklernes ultra-mikroskopiske verden stiller krav til anvendelsen af stadig større og kraftigere observationsinstrumenter kendt som de hushøje cyklotroner, betatroner og kæmpeacceleratorer m.fl. Et supplerende tegn er i øvrigt, at forskningen på begge disse forpostområder antager en mere og mere teoretisk betonet karakter; for det mikrokosmiske forpostområdes vedkommende i form af teoretisk fysik, og for det makrokosmiske forpostområdes vedkommende i form af astrofysik.

54.

Materieforskningen og dermed forskningen på tværs ad materien bygger altså først og fremmest på anvendelse af metoden for sansning fra neden og former sig i kontakt hermed som ekstern observation; dels gennem de naturlige sanser, og dels gennem observationsinstrumenter, hvormed de naturlige sansers rækkevidde er blevet mere eller mindre forlænget. -Og hvad resulterer så denne materieforskning i?

Simpelt hen i en uendelig lang række forskellige emotionelle og fænomenologiske sansedata uden større orden og sammenhæng: menneskeracer, dyreformer, plantearter, mineraler, krystaller, stoffer af enhver art, temperaturer, aggretilstande, former, farver, lyde, himmellegemer, klimaforhold, elementarpartikler, atomer, molekyler, mekanismer, årstider, tilblivelsesprocesser og undergangsprocesser osv. osv.. Orden og sammenhæng kommer først til stede i det øjeblik, metoden for sansning fra oven kobles ind. Denne er jo udtryk for søgen efter foreliggende stofsidedatas åndelige betydning eller mening og medfører i kontakt hermed uundgåeligt, at der i forbindelse med materieforskningen udfoldes bestræbelser i retning af at forstå de mange observationsresultater i sammenhæng, således at man på dette grundlag kan blive i stand til at opstille et verdensbillede, dvs. beskrive:

1. den observerede verdens elementer og bestanddele.
2. den måde, hvorpå disse elementer er organiserede, samt den måde, hvorpå de samvirker.
3. de love, der eventuelt gælder for elementernes samspil.
4. og endelig, hvis det er muligt: årsagen til og forklaringen på, at verden er, som det netop fremgår af observationerne.

(Emnet fortsættes i næste lektion)

Spørgsmål til lektion 69

1. I hvilke to hovedområder inddeler Martinus det levende væsens følelsesliv?
2. Hvilken relation består der mellem følelseslivets to hovedformer og tilværelsens to grundlæggende sansemetoder?
3. Hvilken af livsoplevelsens to sider henhører følelseslivets stemninger under: stofsiden eller livssiden?
4. Hvad forstås ved stofsidens emotionelle aspekt?
5. Den ene af følelseslivets to hovedformer virkeliggøres gennem en kompliceret flere-takts-proces. Hvor mange takter er der mindst tale om?
6. Martinus taler om to forskellige forskningsmetoder, én, der specielt er koncentreret på livsoplevelsens stofsider og én, der især er helliget livsoplevelsens livssider. a) Hvad kalder Martinus disse to forskningsmetoder, og b) hvordan forholder de sig til livsoplevelsens to sider?
7. Hvorledes betjener de to forskningsmåder sig af tilværelsens to grundlæggende sansemetoder?
8. Hvilken af de to forskningsmetoder gør sig fortjent til prædikatet: materieforskning, og hvilken til prædikatet: åndsforskning?
9. Hvilke træk er typiske for forskningen på tværs ad materien?
10. Ved hvilke institutioner er forskningen på tværs ad materien i praksis kendt?

Løsningen til lektion 68's opgavetillæg

1. Ja, denne er helt afhængig heraf.
2. Den form, under hvilken Jegets livssider-erfaringer arkiveres
3. Ja, i udpræget grad.
4. Ja, fuldt ud.
5. Et kredsløb, under forløbet af hvilket stof- og livssiden i indbyrdes komplementær fase gennemløber alle værdier fra minimum til maksimum.
6. Ja, dette kredsløb udtrykker et væsentligt træk ved livets kosmiske grundplan.
7. a) Ja, b) udviklingsbuen svarer til den del af tvillingekredsløbet, hvor stofsiden dominerer, mens udviklingsbuen svarer til den del, hvor livssiden dominerer.
8. a) Stofsiden dominerer, livssiden er latent, b) det omvendte af a.
9. Nej, den har kun interesse som et materiale for åndelig manifestation og sansning.
10. I den sidste halvdel af den guddommelige verden

P.B.-J.

NB. Disse svar er godkendt af Martinus